

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Glos. 8. Pudicum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98615)

sudore desillat. Hæc sententia mundo data est, hæc Dei lex est, ut omnia orta occidant, & acta senescant, ut infirmetur fortia, & magna minuantur, ut cum infirmata, & diminuta fuerint, finiantur. Hactenus *Cyprianus*. Si igitur cum temporibus omnia pariter mala creuerunt, maiori ergo virtute, prudentia, sollicitudine, vigilantia, temperatione, ac disciplina eget, quisquis tot malis corrigendis atque curandis præfectus est. Meliori enim nauclero in fauori tempestate, & peritiori medico in grauiori aegritudine, præstantioreque duce in desperata victoria opus est. Quare non habet quisquis fastuose viuunt, & quotidie splendide epulatur, magnosque fantulorum greges alit, & in hoc tam magnos Ecclesiæ redditus, pauperibus profuturos, infumit, quo se illa ratione tueatur.

23 Eleganter hoc ipsum aperitissimis declarat verbis; omnemque penitus exultationis ansam præcipit *Concilium Tridentinum*, sessione vigesima quinta deformatione capit. primo, in hæc verba. Optandum est, ut ij, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ sua sint partes agnoscant, ac se non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, sed ad labores, & sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim dubitandum est fideles reliquos ad religionem, innocentiamque facilius inflammandos, si præpositos suos viderint non ea, quæ mundi sunt, sed animarum salutem, ac ecclesiam patriam cogitantes. Hæc cum ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam præcipua esse, Sancta Synodus animaduertat, admonet Episcopos, omnes, ut secum ea sepe meditantes, factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus (quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus) se muneri suo conformes ostendant: imprimis vero ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac (quæ nos tantopere commendant Deo) sanctæ humilitatis exempla petere possint. Quapropter exemplo Patrum nostrorum in Concilio Carthagenensi non solum iubet, ut Episcopi modesta suppellectili, & mensa, ac frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præ se ferat.

SYMMA RIVM.

- 1 Castitas pretiosissima omnium, maximæque possessio.
- 2 Pudicus ille est, qui non modo corpus illibatum conseruat, sed qui neque intuitu, voce, vel gestu leuitatem offendit.
- 3 Pudicitia imprimis est habenda, quæ amissa omnis virtus corrumpit.
- 4 Libido seuus criminum stimulus est.
- 5 Impudicitia quid sit, ostenditur.
- 6 Pudicitia frustra ostenditur sine temperantia.
- 7 Castitas omnibus pernecessaria, sed maxime Ministris Christi Aliarum.
- 8 Castitas dignitas magna.
- 9 Castitas hominem Deo simillimum reddit.

- 10 Apostoli excepto Petro inter castus agmen ducent.
- 11 Discipuli Apostolice castitatis emulatores fuerunt.
- 12 Paulus Apostolus perpetuum coluit calibatam.
- 13 Sanctus Cyprianus à sua conversione initio castitatem coluit.
- 14 Sanctus Augustinus vigilantissimus fuit castitatis cantor.
- 15 Sanctus Gregorius Nazianzenus in Virginitatis amorem summopere exarsit.
- 16 Virgilius Presbyter ea fuit castitate, ut nec quidem à sua muliere sibi ministrari pateretur.
- 17 Castitas sicut omnes virtutes, donum Dei est.
- 18 Continens nemo potest esse, nisi Deus det.
- 19 Castitas Dei gratia occurrente, nobis operantibus tuenda est.
- 20 Carnis afflictiones diuersis penitentia operibus sugiende.
- 21 Euaristus Presbyter hybernus noctibus in puteum se immergebat, ut carnis afflictiones effugeret.
- 22 Sanctus Franciscus nudum corpus in niuibz volutauit.
- 23 Castitatis amor in intimis animi recessibus occultari non potest.
- 24 Mulierum familiaritatem diligenter cauendam sanctissimorum hominum factis illustratur.

PVDICVM.

GLOS. VIII.

- 1 **M**AGNVS *Basilius* libr. de Virginitate repetitis, & elegantibus verbis suos hortatur, ut castitatem pretiosissimam omnium, maximamque possessionem, naturalem diuinæ effigiei pulchritudinem, quæ hominem incorruptibili Deo simillimum facit, tenere ament, ac te complectantur, caute custodiant. Et noster *Apostolus* perpetuus castimonie cultor, & laudator eximius suum amantissimum hortatur *Timotheum*, ut sit pudicus. Hanc vocem, pudicum, idest verecundum, interpretantur ibi *Anselmus*, & quidam Latini, qui quæ nihil admittat, quod castitati vilo modo repugnet. *Tertullianus* libro de cultu seminarum, ita de pudicitia scribit. Cum omnes templum simus, illato in nos & conseruato Spiritu sancto, eius templi æditus & Antistes pudicitia est, quæ nihil immundum, nec profanum inferri sinat, ne Deus ille, qui inhabitat inquinatam sedem derelinquat.
- 2 Hoc ait Sanctus Hieronymus libro primo aduersus Iovinianum, cap. 20. significat ornatum castitatis, & moribus, ut nimirum non modo corpus illibatum conseruet, sed neque intuitu, voce, gestu leuitatem castimonie inimicam, & probrosam ostendat, quia in omni gradu, & sexu tenet pudicitia principatum. Vnde *Apostolus* *Timoth.* cap. 4. vers. 12. Esto exemplum fidelium in castitate, ut vel ex te vno discant, quam pure, & integre viuendum sit. Et cap. 5. vers. 1. cauet ut necessitatis ac monitionis tempore cum iunioribus feminis agat, in omni castitate, hoc est, eximia mentis, aspectus, sermonis, operis puritate, vbi Sanctus *Chrysostomus* homilia decima tertia, in omni castitate.

Non modo, ait, obſcæni congreſſus vitium caue-
rerum omnem ſuſpicionis, vel obſcæni aditum
claude, quia adoleſcentularum colloquia turpi ſu-
ſpicionem difficile carent. Et idem *Apoſtolus ad Ti-
m. 1. verſ. 7.* ait, oportet cum eſſe continentem, vbi
ſanctus Hieronymus in comment. intelligit, id eſt, ab
vxoꝝ amplexibus, quod etiam in *Concil. Cartha-
ginenſi 2. can. 2.* ſtatutum fuit in hæc verba. Omni-
bus placet, vt Epilcopi, Preſbyteri, Diaconi, vel
qui Sacramenta contrectant, pudicitie cuſtodes
etiam ab vxoribus ſe abſtineant, vt quod Apoſtoli
docuerant, & ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoque
cuſtodiamus, habetur in *cap. cum in præterito, & in
cap. ſequent. 84. diſtinct.*

3 Doctiſſimi viri, inquit *ſanctus Hieronymus libro
primo contra Iovinian. cap. 30.* vox eſt, pudicitiam im-
primis eſſe retinendam, qua amiſſa omnis virtus
ruit.

4 Vnde *ſanctus Ambroſius de Caino, & Ecce cap.
5.* ſic ait. Sauius criminum ſtimulus libido eſt, qua
nunquam manere quietum patitur affectum; no-
cte feruet, die anhelat, de ſomno excitat, à negotio
abducit, à ratione reuocat, auferit conſilium, amen-
tes inquietat, lapſos inclinat, nullus peccandi mo-
dus, & inexplabilis ſcelerum ſitis, niſi morte aman-
tis extingui non poteſt.

5 Et *ſanctus Gregorius lib. 31. Moral. cap. 31.* impuri-
ſſimæ huius belluæ execrandos ſætus enumerans.
De impudicitia, inquit, cæcitas mentis, inconfi-
deratio, inconstantia, præcipitatio, amor ſui, o-
dium Dei, affectus præſentis ſæculi, timor autem,
vel deſperatio futuri generantur.

6 Et *ſanctus Ambroſius in cap. 4. Luca,* ſic ait. Et-
enim quaſi clauis ſuffigitur anima corporeis volu-
ptatibus, & cum ſemel adhaſerit cupiditatibus de-
merſa terrenis, difficile in altum poteſt, vnde de-
ſcendit, ſine Dei fauore reuolare. Actuum enim
ſuorum vineta laqueis, & ſecularium deliciarum
illecebris obnoxia iam tenetur. Vnde *ſanctus Hie-
ronymus epistol. 10. ad Euriam cap. 3.* affirmat fruſtra
oſtentari pudicitiam ſine temperantia. Quid, in-
quit, neceſſe eſt nos iactare pudicitiam, qua ſine
comitibus, & appendiciis ſuis continentia, & par-
ticipate fide ſui facere non poteſt?

7 Hinc *ſanctus Auguſtinus ſermon. 249. de tempore.*
Omnibus, inquit, caſtitas pernecceſſaria eſt, & ma-
xime miniſtris Chriſti altaris, quorum vita aliorum
debet eſſe eruditio & aſſidua ſalutis prædicatio.
Tales enim decet Dominum habere Miniſtros,
qui nulla contagione carnis corrumpantur, ſed po-
tius continentia caſtitaſis ſplendeant, & toti ho-
neſtis fulgeant in populo exemplis. Magna enim
eſt caſtitaſis dignitas, vt inquit *ſanctus Bernardus
epistol. 42. ad Henricum ſennonenſem Archiepiſcop.* in
hæc verba. Quid caſtitate decorius, qua mundum
de immundo conceptum ſemine, de hoſte dome-
ſticum, Angelum denique de homine facit? diffe-
runt quidem inter ſe homo pudicus, & Angelus,
ſed felicitate, non virtute. Sed etſi illius caſtitaſis
felicior, huius tamen fortior eſſe cognoscitur. Sola
eſt caſtitaſis, qua in hoc mortalitatis, & loco, &
tempore, ſtatum quendam immortalis gloriae re-
præſentat. *ſanctus Cyrillus Hieroſ. catecheſi 12.* illu-
minatorum. Non ignoremus caſtitaſis gloriam:
Angelica enim eſt corona, & ſuper hominem hæc
perfectio: parcamus corporibus, qua lucere de-
bent ſicut ſol. Ne propter paruum voluptatem, tan-

tum ac tale corpus polluiamus. Paruum enim eſt
ad horam peccatum, longæua autem eſt ex eo, &
æterna verecundia. Angeli obambulantes in terris
ſunt caſtitaſis operadores. *ſanctus Ambroſius libro pri-
mo de Virginib.* Neque mirum, ait, ſi pro vobis An-
geli militant, qua Angelorum moribus militatis.
Caſtitaſis enim Angelos fecit, qui eam ſeruauit An-
gelus eſt: qui perdidit diabolus. *ſanctus Baſilius libr.
de Virginitate.* Magnum reuera quiddam, ait, ac
præclarum virginitas eſt, qua, vt totum ſimul ex-
plicem, hominem incorruptibili Deo ſimillimum
facit. Hæc autem perfectio non à corporibus ad
animas manat, ſed cum incorporealis animæ pro-
pria & præcipua ſit, eius pretioſiſſima integritate
corpora quoque incorrupta ſeruantur. Et quia caſ-
titaſis hominem Deo ſimillimum reddit, facit &
chariſſimum, qua morum ſimilitudo amorem
conciliat, & glutinat, qua charitate Deo intimè
cohaeret: Deus enim charitas eſt, qui manet in
charitate, in Deo manet, & charitas Deus in eo,
1 Ioan. 4.

9 Deo ſimillimum hominem reddit caſtitaſis, non
modo enim ipſe auctor & hortator, ſed etiam ec-
cleſiaſticis, præcipue & caſtiſſimis caſtorum ſpon-
ſus eſſe voluit, cuius exemplo Virgines ita exhorta-
tur. *ſanctus Auguſtinus de ſanct. Virgin. cap. 27.* Se-
quimini Agnum, quia & Agni caro vtiq; Virgo.
Hoc enim in ſe retinuit auctus, quod matri non
abſtulit conceptus & natus. Merito eum ſequimini
Virginitate cordis & carnis quocumque ierit. Et
ſanctus Ambroſius libr. primo de Virginit. Quid eſt, in-
quit, caſtitaſis, Virginitas, niſi expers contagionis in-
tegritas? atque eius Auctorem, quem poſſimus
exultare, niſi immaculatam Dei filium, cuius
caro non vidit corruptionem, diuinitas non eſt ex-
perta contagionem: Chriſtus Virgo Virginitatis ſpon-
ſus.

10 Inter caſtos agmen ducunt Apoſtoli, de quibus
S. Hieronym. libr. primo aduerſus Iovin. cap. 14. Exce-
pto Apoſtolo Petro, cum non ſit manifeſte relatum
de aliis Apoſtolis, quod vxores habuerint, intelli-
gere debemus ſine vxoribus eos fuiſſe, de quibus
nihil tale ſcriptura ſignificet. Aſſumpti in Apoſto-
latum relinquunt officium coniugale, ex quorum
perſona Petrus dixit ad Dominum *Matth. 19.* Ecce
nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te, inter
qua omnia & à Chriſto numeratur vxor, Et in fine
Apologetice ſue pro libris in Iovinianum ad Pammachium.
Chriſtus Virgo, Virgo Maria vtriuſque ſexus Vir-
ginitatem dedicauit, Apoſtoli, vel Virgines, vel
poſt nuptias continentes: Epilcopi, Preſbyteri,
Diaconi, aut virgines eliguntur, aut vidui, aut cer-
te poſt Sacerdotium in æternum pudici.

11 Eiſdem Apoſtolicæ caſtitaſis æmulatores fue-
runt ipſorum Diſcipuli, vt referunt *ſanctus Cypria-
nus hæreſi 58. & Tertullian. lib. de Monogamia.* De ſan-
cto Luca, & Marco ita ſcribit *ſanctus Hieronymus in
catalogo ſcriptorum Eccleſiaſt.* Vixit Lucas octoginta
& quatuor annos, vxorem non habens. Marcus
primum Alexandria Chriſtum annuntians, conſti-
tuit Eccleſiam tanta doctrina, & vitæ continentia,
vt omnes ſectatores Chriſti ad exēplum ſui cogeret.
12 Clemens, Timotheus, & Titus virgineum
illud lac ex caſtiſſimis ſui Magiſtri Pauli Apoſt.
vberibus ſuxerunt, quem perpetuum coluiſſe cæ-
libatum teſtes ſunt *Tertull. libr. vtrouque ad vxorem
Epiphani. hæreſi 58. Hieronym. epistol. 22. ad Euſtob.*
Auguſtinus

Augustinus libro de gratia, & libero arbitrio, cap. quarto Hilary in Psalm. 127. Ambrosius in capit. s. primo prioris Corinthiaca, Chrysostomus, Theodor. & alij Graeci in cap. 4. ad Philippenses.

13 Cyprianus à suae conuersionis initio castitatem coluit, de quo *S. Hieronym. in cathalog. scriptorum Ecclesiasticorum* ita scribit. Pontius Diaconus Cypriani vsque ad diem passionis eius, cum ipso exilium sustinens, egregium volumen vitae, & passionis Cypriani reliquit, de quo in hoc volumine Pontius ita loquitur. Inter fidei suae prima rudimenta nihil aliud credidit Deo dignum, quam si continentiam tueretur. Tunc enim idoneum posse fieri pectus & sensum ad plenam veri capacitatem peruenire, si concupiscentiam carnis robusto atque integro Sanctimoniae vigore calcaret.

14 Sanctus Augustinus castitatis fuit vigilantissimus cautor, de quo in eius vita ita scribit *Posidonius* eius discipulus *cap. vigesimo sexto*. Feminarum intra domum eius nulla vnquam conuersata est, nulla mansit, nec quidem germana, quae vidua Deo seruicens, multo tempore vsque in diem obitus sui praeputa ancillarum Dei vixit, sed neque patris sui filiae, & fratris sui filiae, quae pariter Deo seruiebant: quas personas Sanctorum Episcoporum Concilia in exceptis posuerunt. Dicebat vero nunquam debere cum seruus Dei, etiam castissimis, in vna manere domo, ne aliquid scandalum, vel offendiculum hoc tali exemplo poneretur infirmioribus, & ne tentationibus humanis perirent. Et sequenti *cap. 27*. pergit narrare idem *Posidonius* in hac verba. In visitationibus vero modum tenebat ab Apostolo definitum *Iacobi 1.* vt non nisi pupillos & viuas in tribulationibus constitutas visitaret. Et si forte ab aliquibus feminis, vt videretur, vel saluaretur, rogabatur, nunquam sine clericis testibus ad eas intrabat, vel solus nunquam est loquutus, nec si secretorum aliquid interesset. Et si forte ab aegrotantibus ob hoc peteretur, vt pro eis in praesenti Deum roget, eisque manus imponeret, sine mora pergebat. Feminarum autem monasteria non nisi vrgentibus necessitatibus visitabat. Vnde ipse *Augustinus libr. 8. confess. capit. duodecimo*, amarissima cordis contritione lachrimarum flumina profundens, melioremque vitam vt inchoaret, submississime Deo supplicans, tantum etiam beneficium consequutus, ita Deum continentiae largiorem alloquitur. Conuersi ita me ad te, vt nec uxorem quaererem, nec aliquam spem seculi huius.

15 Sanctus Gregorius Nazianzenus in carmine de calamitate animae suae. Mihi, inquit, in somnis aliquando huiusmodi quiddam videre visus sum, ex quo facile in Virginitatis amorem exarsit. Virgines duae in propinquo stabant candidis vestibus indute, ambae formosae, atque eiusdem aetatis, quarum vestes zona substrigebantur, seque ad talos vsque dimittebant. Ad haec ipsae capitis velo, non modo caput, sed genas quoque ipsas obtexerant, oculisque in terram defixos tenebant. Quorum ex aspectu mira sane voluptate perfusus sum: sic enim mihi persuadebam eas humana conditione multo maiores, atque augustiniores esse. Haec porro quoniam me aspectu suo exhilaratum scelerunt, erga me quoque bene-

uolentia affici, meque perinde ac filium suum amplecti coeperunt. Percurrentique mihi quanam essent, & vnde venissent, altera castitatem sibi nomen esse dixit, altera temperantiam, quae Christo Regi assistentes caelestium Virginum pulchritudine doctarentur. Atque ad me conuersae Age, inquebant, fili mentibus nostris mentem tuam, & facibus facem iunge: ita futurum est, vt eximio quodam, & singulari splendore praeditum in caelum feramus, atque iuxta immortalis Trinitatis fulgorem collocemus. Haec habita oratione per caelum ferebantur.

16 Ursinus Presbyter, vt refert *sanctus Gregorius libro quarto dialog. capite undecimo*, ea fuit castitate, vt ne quidem à sua muliere sibi ministrari pateretur, quae cum aurem admouisset iam moribundo, & animam agenti, vt num vitalis adhuc in eo Spiritus esset, exploraret, ille collectis viribus in hanc vocem erupit. Recede à me mulier adhuc igniculus viuus, tolle paleam, & sic visis Apostolorum Principibus, Petro & Paulo, eorum inuitatu, & comitatu in caelum euolauit.

Eidem *Gregorius libr. tertio dialog. capit. decimo sexto*, refert de Martino siue Martino solitario, quod è petra ei aquam necessariam praeberit Deus, qui cum decreuisset mulierem ultra non videre, & quendam hoc cognito ad eius speluncam audacter accessisset, & cum humi depressa facie deprecantem, eiusque conspectum fugientem ad fatigationem vsque intuita fuisset, eodem die mortem obierit, eo quod Dei famulum improbo ausu contristasset. In *Prato igitur spirituali Ioannis Euirati cap. 217.* dixit senior quidam. Filioli sal ex aqua est, & si appropinquauerit aquae continuo soluitur, & deficit, ita monachus similiter ex muliere est, itaque si appropinquat mulieri, soluitur & ipse, atque, in id definit, vt iam Monachus non sit.

17 Sicut omnis virtus, ita & castitas donum Dei est. Vnde & ipse Paulus Apostolus deprecans carnis stimulum, audiuit à Domino. Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur. Et *sanctus Augustinus libr. 10. Confess. cap. 29.* his pro castitate obtinenda à Deo verbis supplicat. Tota spes mea Domine non nisi in magna valde misericordia tua. Da quod iubes, & iube quod vis. Imperas nobis continentiam.

18 Et cum scirem ait quidam (scilicet *salom. sap. 8. v. 21.*) quia nemo potest esse continens nisi Deus det, & hoc ipsum erat Sapientiae, scire cuius hoc esset donum, adij Dominum, & deprecatus sum illum. Per continentiam quippe colligimur, & redigimur in vnum, à quo in multa defluimus. Minus enim te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. O amor, qui semper ardes, & nunquam extingueris. Charitas Deus meus accende me. Continentiam iubes, da quod iubes, & iube quod vis. Hinc *Origen.* Qui vult, accipere verbum quod de castitate positum est, petat, credens dicenti, omnis qui petit accipit *Matth. 7.* vbi volentibus gratia non denegatur, cum ibi Dominus dicit: Petite, & dabitur vobis, &c. Hinc *sanctus Augustinus in Psalm. 137.* Votum vouit Deo Iacob. Nemo, ait, praesumat viribus suis reddere, quod vouerit: qui te hortatur, ut voueas, ipse adiuuat, vt reddas, Quod se ante conuer-

ſionem ſuam non intellexiſſe deplorat *libro ſexto Confeſſ. capit. undecimo*. Proprium, inquit, virium credebam eſſe continentiam, quarum mihi non eram conſcius; cum tam ſtultus eſſem, vt neſcirem, ſicut ſcriptum eſt *ſap. 8.* neminem poſſe eſſe continentem niſi tu dederis. Vtique dares ſi gemitu interno pulſarem aures tuas, & fide ſolida iactarem in te curam meam.

19 Quare, vt Dei gratia concurrente, nobiſque operantibus illibatam caſtitaſem tueamur, eamque adminiculis, & præſidiis ſuſtentemus, & conſeruemus, efficax eſt adiumentum, vt quis cum *Apoſtolo 1. ad Corinthios 9.* caſtiget corpus ſuum, & in ſeruitutem redigat, dicatque ſibi cum *S. Hilario*, cuius ſenſus titillabat diabolus, & pubeſcenti corpori voluptatum incendia ſuggerbat. Ego (vt refert *Hieronym.* in eius vita) alcleſe faciam, vt non calcitres, nec te hordeo alam, ſed paleis: fame te conſciam, & ſiti: graui onerabo pondere: per æſtus indagabo, & frigora, vt cibum potius, quàm laſciuiam cogites. Herbarum ergo ſucco & paucis caricis poſt triduum, vel quadriduum deficientem animam ſuſtentabat, orans frequenter, & pſallens, & raſtro humum fodiens, vt ieiuniorum laborem labor operis duplicaret. Neque dici huiusmodi à diabolo carnis ſtimuli, & afflictiones in ſeruente adoleſcentia, ſed etiam in frigefcente ſenectute bonos opprimunt; hic enim ignis non niſi morte extinguitur; Vnde *ſanctus Gregorius Nazianzenus* in carmine de vita ſua calamitate, ægre ac vix ſenex multis lacrymis, vigiliis, & orationibus, aliſque aſperimis exercitationibus, & macerationibus, & exacta monaſtica diſciplinæ cuſtodia carnis ſtimulos coërcere potuit. Et *ſanctus Hieronymus* epistoſa vigefima ſecunda ad *Eufochium* de cuſtodia virginitatis capite tertio, ſic ait. O quoties ego ipſe in vaſta ſolitudine, & ſolis ardoribus exulta, putabam me Romanis intereſſe deliciis, ſedebam ſolus, quia amaritudine repletus eram: horrebant ſacco membra diforma, quotidie lacrymæ, quotidie gemitus, & ſi quando repugnantem ſonitus imminens oppreſſiſſet, nuda humo vix oſſa harentia collidebam. Pallebant ora ieiuniis, & meis deſideriis aſtuabat in frigore corpus, & ante hominem ſua iam carne præmortuum ſola libidinum incendia bulliebant, itaque omni auxilio deſtitutus ad *Ieſu* iacebam pedes, rigabam lacrymis, crine tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inedia ſubiugabam. Memini me clamantem, diem crebro iunxiſſe cum nocte, nec prius à pectoris ceſſaſſe verberibus, quàm rediret, Domino increpante, tranquillitas.

28 Vnde ad eſſugienſas huiusmodi carnis afflictiones diuerſa pœnitentiæ opera *Sancti* egerunt.

21 Euanſtus Presbyter hybernis noctibus in puteum, *ſanctus Bernardus* in lacum deſcenderunt, vt gelidarum aquarum frigore calorem coporis temperarent caſtitati inſeſtum, vt refertur in vita ipſius, *lib. primo, cap. 3. & 4.*

22 Audomarus Taumanenſis Episcopus in vepribus, B. Franciſcus nudum corpus in nauibus volutarunt ex *ſancto Bonaventura* capit. quinto, in eius vita, vt hac caſtigatone voluptatem carni inſitam edomarent. *ſanctus Gregorius* libro ſecundo dialog. cap. ſecundo, narrat de *Sancto Benedicto* Abbate quod

malignus ſpiritus magno amoris igne ſerui Dei animum in ſpecie ſœminæ olim ab ipſo viſa accenderit, ſed ille vtricarum & veprium iuxta denſa ſuccreſcere fruteta conſpiciens, nudum ſe in illis ſpinarum aculeis, & vtricarum incendiis proiecit, ibique diu volutatus, toto ex eis corpore vulneratus exiit, & per cutis vulnera eduxit è corpore vulnus mentis, quia voluptatem traxit in dolore. Quidam Dominicanus Ordinis religioſus nomine Dominicus à ſcorto ſollicitatus in ardentibus prunis ſe iniecit, & illaſus permanſit, vt refert *Thom. Cantipr.* libro ſecundo Apum capit. trigefimo. Simile quid præſtitere *Sancti* Eremitæ Martinianus, & Iacobus, vt eſt apud *Surium* in eorum vita decimo quarto Ianuarij, & 13. Febr.

23 Et quanta iniquitas (ait *ſanctus Auguſtinus*) & quam lugenda peruerſitas, vt animam, quam Chriſtus ſuo Sanguine redemit, luxurioſus quique propter vnus momenti delectationem libidinis diaboli vendat. Vere enim nimium plangenda, & miſeranda conditio eſt, vbi cito præterit, quod delectat, & per diabolum in cruce manet ſine fine, quod cruciat. Sub momento enim libidinis impetus tranſit, & opprobrium infelicitis animæ permanet.

Neigitur in huiusmodi incidat iniquitatem, ſi Sanctos prædictos carnis ſuæ ſtimulos aſperrime à ſe abiciunt, imitari non valueris, bonorum ſaltem conſortia quare, conſulente *ſancto Gregorio Nazianzeno* in carmine de anima ſua calamitate, in ſine, his verbis. Cum caſtitaſis amor in intimis animi reſceſſibus occultari non poſſet, primum cum his hominibus vitæ conſuetudinem contraxi, qui matrimonij vincula fugerunt, ſequæ à mundi contagione abruperunt, vt Chriſtum Regem animi pennis ſequantur, hic non ſine magna gloria pedem efferentes, hos ego ſingulari amore, ac toto pectore complectens, ſpei cœleſtis duces habebam, excuſſaque omni huius vitæ beatitudine temperantiæ ac fragilitati collum ſubiici. Quæ quidem mei curam gerebat, me amabat, me ad ampliffimam gloriam prouchebat, me denique in Chriſti manibus accurate collocabat. Poſt quaſita bonorum conſortia occaſiones libidinis vniuerſas deuita, quod eſt tuiffimum propugnanda caſtitaſis aſylum, & perſugium. Fugite, ait *Apoſtolus 1. ad Corinthios 6.* fornicationem. Et *ſanctus Auguſtinus* ſermon. 2. Dominica vigefima quinta poſt Trinitatem qui eſt 250. cap. 1. Quod libidinem, inquit, fugiendam eſſe ſuggerimus, *Apoſtolus* Paulus euidenter oſtendit, quia cum omnibus vitis prædicauerit reſiſtendum, dum contra libidinem loqueretur, non dixit. Reſiſtite, ſed fugite fornicationem &c. ſic contra reliqua vitia Deo auxiliante debemus in præſenti reſiſtere, libidinem vero fugiendo ſeparare. Ergo contra libidinis impetum apprehende fugam, ſi vis obtinere victoriam. Nec tibi verecundum ſit fugere, ſi caſtitaſis palmam deſideras obtinere. Vnde Fratres chariſſimi ab omnibus Chriſtianis, præcipue tamen clericis, ſue monachis indigna, & inhoneſta familiaritas fugienda eſt: quia ſine vlla dubitatione, qui familiaritatem non vult vitare ſuſpectam, cito dilabitur in ruinam. Inter omnia Chriſtianorum certamina ſola duriora ſunt prælia caſtitaſis, vbi quotidiana eſt pugna & rara victoria. Grauem caſti-

tas sortita est inimicum, qui quotidie vincitur, & timetur.

24 Vnde mulierum familiaritatem diligenter cauendam præclaris Sanctissimorum hominum factis edocemur. *Sanctus Thomas Aquinas* Angelicus Doctor, vt est in Romano Officio, & eius vita 7. *Marty apud Surium*, in graui castitatis certamine quadam cum tentante muliercula, victor euasit, & postea flexis ante Crucis signum genibus orans, ibique somno correptus per quietem sentire visus est sibi ab Angelis constringi lumbos, quo ex tempore omnis libidinis sensu caruit, narrat *Benedict. in summ. peccat. libro quarto cap. 9. §. 1.* Eremitam matri in transiendo riuo auxiliatum veste manum obtulisse ne eam attingeret, causamque rogatus. Caro, inquit, feminae ignis est, manus autem viri stupra, & ideo te tangere nolo, ne tentatio, aut cogitatio de aliis mihi feminis suboriatur. Refert *Diuus Antoninus* parte quarta tit. 13. cap. 3. §. 2. accusatum apud S. Iordanum Religiosum de contacta femina manu excusasse se quod pia illa esset. Cui B. Iordanus. Bona, inquit, terra est, bona & aqua, si vero commisceantur putrelutum efficitur. Christianus adolefcens (vt auctor est *Sanctus Hieronymus* in vita S. Pauli) superatis tormentis in amantissimo horto nudato corpore in molli lectulo expansus fuit à scortillo irritandus, qui cœlitus inspiratus præcisam morfu linguam in osculantis se facie expuit, & sic libidinis sensum succedens doloris magnitudo superauit, quod exemplum etiam quidam religiosus imitatus est, de quo *Niceph. lib. 7. cap. 13. §. 5.* Leo Papa cum vidua osculandam manum præbuisset, hanc sibi præcidit, vt quæ agitabatur tentatione liberaretur, memorant S. *Antonin. in summ. tit. 13. cap. 3. §. 2.* *Ioan. Nancler. tom. 2. generat. 15.* Andreas Fundanæ ciuitatis Episcopus in quale quantumque Sanctimonialis tactu discrimen venerit narrat S. *Gregor. lib. 3. dialog. c. 7.* Ioannem Bosniensem Episcopum cum meretricula sollicitaret in eius maxillam tam fortiter colaphum impexit, vt ad terram alliceret, quod ei maximam apud *Fredericum II. Imper.* & aulicos reuerentiam conciliauit, vt habet *Thom. Cantuar. lib. tertio cap. 3. §. 43.* Ab insolentis igitur carnis nosmetipsos defendamus, quæ nos necare conatur. De Dorotheo Monacho narrat *Nicephorus lib. undecimo ecclesiast. historia cap. 6.* quod interrogatus cur quotidie corpus suum duris asperimisque affligeret pœnitentis, respondit; quia id me necare contendit, ac si diceret. Carnem mortifico, quia caro me mortificare & interficere quatit.

S Y M M A R I U M.

1. Domus Episcopi debet esse commune fidelium hospitalium.
2. Hospitalitas laudanda, amplectenda, & amanda, quia Deum meretur recipere.
3. Exempla Sacre Scripturæ, & sanctorum Patrum referuntur nos ad hospitalitatem maxime incitantia.
4. Munus temporale accipit is, cui tribuitur, qui tribuit vero recipit, donum spirituale, & cœlestē.
5. Hospitalitatem, vt Episcopus populo exhortetur, debet prius ipse seruare.
6. Hospitalitas usque adeo in Ecclesiasticis est necessaria,

vt si ab ea inueniantur alieni iure prohibeantur ordinari.

7. Episcopus laycam debet habere manum necessitatem patientibus succurrendo.
8. Domus Episcopi ad hoc est instituta, vt omnes in hospitalitate recipiat.
9. Circumstantia, quæ sint attendendæ in liberalitatis executione, ostenditur.
10. Largiendi prudentia in quibus consistat, ostenditur.
11. Dalmatica latas manicas habente cur Episcopus induatur? ostenditur.
12. Episcopus hospitalitatem exercens, & elemosinam faciens, non sua, sed aliena elargitur, & numero 13.
14. Clericus quicquid præter necessarium victum, & vestitum de altario retinet, rapinam facit, & sacrilegium committit.
15. S. *Ambrosius*, vt captiuos redimeret, vasa Domnica conseruit.
16. S. *Ioannes Alexandrinus* Patriarcha cum primum decimum quartum annum ageret, misericordiam sibi desponsauit.
17. S. *Augustinus* omnia pauperibus erogauit.
18. S. *Paulinus Nolensis* Episcopus amplissimas diuitias suas pauperibus largitus fuit.
19. S. *Gregorius Magnus* peregrinos quotidie ad mensam adhibebat.
20. Hospitalitatis, & beneficentia laus in Pralato præcipue præfulgere debet.
21. Bonum amabile, unicuique autem proprium.
22. Beneficia homines ligant.
23. Hospitalitatis, elemosinæ, & cuiusvis beneficij meritum potius in animi alacritate consistit, quam in deni magnitudine.
24. Cor, & non substantiam in dando pensat Dominus.
25. Eleemosynas tenetur Prælatus dare in publico, & ad hoc ipsum ante se tuba canere.
26. Magnopere dolet Auctor quod, ubi quis in Episcopatum designatus est, protinus ad eum undique amici, & consanguinei occurrunt.
27. Episcopus debet esse sicut Melchisedech sine patre, sine matre, & sine genealogia.
28. Oculi Domini in omni loco contemplantur bonos, & malos.
29. Experientia compertum est in Ecclesia Dei à propinquis, & consanguineis Episcoporum multa mala inuenta fuisse.
30. Filios habens, & nepotes an possit in Episcopum eligi ostenditur.
31. Clerici bonorum Ecclesie non domini, sed dispensatores sunt.
32. Clemens I. P. quam dotem filiabus legitime susceptis ante Pontificatum, & quæ beneficia nepotibus Clericis contulerit, ostenditur.
33. Pius V. Collegium Illustriss. D. D. Cardinalium consulis posse sine sexcentos aureos fratris filia collocandæ dare.
34. Episcopus cessante fraude, & præsumpta consanguineorum affectione, poterit bona Ecclesie solita dari in emphyteusim, potius in consanguineos, quam in extraneos alienare, & modicas facere donationes, vt eis subueniat.
35. Beneficere, & egenis subuenire ita est Episcopi proprium, vt ad hoc plusquam alij ex officij obligatione, & dignitatis sublimitate teneantur.
36. Generosi animi est, vt magnifici iuuare, & prædesse.
37. Beneficium ingratum est, quod diu inter manus dantis hæret.